

לכבוד משפחת בעלז

מתן על הפרק

התכנית השש-שנתית המקוונת
ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

לאחר תיקון הסיבות שגרמו לאסון עוזא משלים דוד בפרקים **ט"ו-ט"ז** את העלאת הארון לירושלים, תוך הקפדה על הדרך הנכונה לשאת את הארון. לתיאור העלאת הארון לירושלים המוכר לנו משמואל מתווספות רשימות ארוכות של לווים ומזמור ארוך המורכב מחלקים מפרקי תהילים המוכרים לנו. הוספת המזמור מציגה את דמותו של דוד כנעים זמירות ישראל וכמייסד עבודת הלווים במקדש, עוד טרם הקמתו.

1.

השוו את תיאור החגיגה בפרקים **ט"ו-ט"ז** לתיאור בשמואל ב פרק **ו'**.

א | שימו לב לחלקים הארוכים המתווספים בדברי הימים. מה תכנם? מה משמעותם? איזה רושם הם יוצרים על דמותו של דוד?

ב | שימו לב לקיצור העימות עם בת שאול בדברי הימים (**ט"ו**, כט לעומת שמואל ב **ו'**, כ-כג), ולהדגשת השמחה האישית של דוד בשמואל ב לעומת הדגשת החגיגה הציבורית בדברי הימים. נסו לשער מה עשויה להיות הסיבה לכך.

2.

בפרקים אלו מודגש ומורחב תפקיד הלווים.

א | שימו לב אילו תפקידים ממלאים הלווים בפרק **ט"ו**, מה מתפקידים אלו מוכר לנו עוד מימי המדבר ומה חדש?

ב | עיינו ברש"י וחישובו מה היה תפקידו של כנניהו (פס' כב)? שימו לב לשימוש במילה "משא" ובמשמעותה בהקשר הרחב של הפרק.

רש"י: "וכנניהו שר הלויים במשא" - במה היה שר במשא? בנשאות השיה. "יסר במשא" - מייסר ומוכיח אותם על המשא בנגון נעימות שיר אם להרים קול אם להשפיל.

3.

בפס' כז מתואר דוד לובש אפוד בד. עיינו בפירושים הבאים, מה הבעיה בלבוש זה וכיצד מסבירים את העניין המפרשים השונים?

רש"י: וכל הלויים - כמו כן מכורבלים במעיל בוץ ולפי שהיה דוד משורר כמו לויים לבש גם הוא לבושיהם שלבוש גם הם וראיה להבדיל כך היה מנהג מלכים ושרים של עובדי כוכבים ומזלות שאוכלים עם כהניהם כחוקם היו לובשים לבושי כהניהם: ועל דוד אפוד בד - כאותו אפוד של אהרן שהיה כמין שני לבדין אחד לפניו ואחד לאחור ומגיע עד מתניו והיה האזור ארוג ממנו וחגרו בו.

רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק י הלכה יג: זה שאתה מוצא בדבר נביאים שהכהנים היו חוגרין אפוד בד לא היו כהנים גדולים, שאין האפוד של כהן גדול אפוד בד, ואף הלויים היו חוגרין אותו שהרי שמואל הנביא לוי היה ונאמר בו נער חגור אפוד בד, אלא אפוד זה היו חוגרים אותו בני הנביאים ומי שהוא ראוי שתשרה עליו רוח הקדש להודיע כי הגיע זה למעלת כהן גדול שמדבר על פי האפוד והחשן ברוח הקדש.

4.

מזמור התהילים המצוטט בפרק ט"ז פסוקים ח-לו הוא לקט פסוקי תהילים מפרקים שונים.

א | השוו את פרקנו למקבילותיו: פסוקים יב-כב בפרקנו לתהילים **ק"ה**, טו; פסוקים כג-כט לתהילים **צ"ו**, א-יג; פסוקים לד-לו לתהילים **ק"ו** מז-מח.

ב | השוו את פס' כז לתהילים **צ"ו**, מה לדעתכם היא הסיבה להבדל בין הפסוקים?

ג | עיינו בפס' לה, שימו לב שהפס' אינו משקף את תקופתו של דוד, נסו להסביר מדוע בכל זאת הוא מופיע בתפילה.

5.

שימו לב להערה בפסוקים לט-מ, מה משמעותה לגבי היחס בין עבודת ה' בעיר דוד לעומת עבודת ה' בבמה בגבעון, בתקופת דוד? ראה על כך בהרחבה.

"העלאת הארון מול המשך העבודה בבמה הגדולה בגבעון"

מתוך שיעורו של הרב יצחק לוי בבית המדרש הוירטואלי של ישיבת הר עציון...
הן בספר שמואל והן בדברי הימים, מבואר כי דוד מעלה את הארון לעיר דוד. בשמואל ב, ו, יז נאמר: "ויביאו את ארון ה' ויציגו אותו במקומו בתוך האהל אשר נטה לו דוד..."

בדברי הימים א, טו, נאמר: "ויעש לו בתים בעיר דוד ויכן מקום לארון האלהים ויט לו אהל". בפסוק בדברי הימים, מפורש כי זהו המקום אותו הכין דוד לארון בעיר דוד. ברצוננו לטעון כי מרגע העלאת הארון לעיר דוד ועד בנין הבית בימי שלמה, משמש האוהל והארון למוקד פולחני משמעותי בעיר דוד במקביל לבמה הגדולה

הרחבות ומענה לשאלות "מתן על הפרק" perek.matan@gmail.com

התכנית השש-שנתית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים
© כל הזכויות שמורות. מתן על הפרק. מתן ירושלים | טל': 02-5944555

דברי הימים טו-טז

שנמצאת בגבעון. על פי הבנה זו, יתכן מאוד להבין כי ההכנה המוזכרת בפסוק בדברי הימים, כוונתה להכנת מקום מקודש המיועד לארון. בהקשר זה, מעניינים מאוד דבריו של הגאון מוילנא על הכנת המקום. לפירושו, הכנת המקום פירושה בנין אבנים תחת אוהל. הבנה זאת מעניקה חשיבות מיוחדת למקום מקודש בתוך עיר דוד, כשבמקביל נמצאת הבמה הגדולה בגבעון. ייתכן אפילו שזה מזכיר את המציאות במשכן שילה בו ישנו בסיס של אבנים כשהחלק העליון הינו יריעות. בנוסף לכך, מעיד הכתוב בדברי הימים א, ו, טז-יז: "ואלה אשר העמיד דוד על ידי שיר בית ה' ממנוח הארון ויהיו משרתים לפני משכן אהל מועד בשיר עד בנות שלמה את בית ה' בירושלם ויעמדו כמשפטם על עבודתם". ובדברי הימים א, טז, לז נאמר: "ויעזב שם לפני ארון ברית ה' לאסף ולאחיו לשרת לפני הארון תמיד לדבר יום ביומו". מכאן שסביב הארון ישנו פולחן בירושלים של שירת לויים יומית. סביר מאוד כי הביטוי המופיע בתהילים קל"ב, ג: "אם אבא באהל ביתי", מכוון אכן אל האוהל שנטה דוד בעיר דוד עבור הארון. מענין כי במרד אבשלום, כשדוד מחליט להשאיר את הארון בירושלים הוא אומר לצדוק: ויאמר המלך לצדוק השב את ארון האלהים העיר. אם אמצא חן בעיני ה' והראני אותו ואת נוהו. ומסביר שם הרד"ק על אתר כי פירוש המילה נוהו - הבית שהיה שם הארון. התמונה העולה בבירור מן הפסוקים השונים היא כי דוד המלך מחליט בעצמו, ללא כל שאילה בה', וגם ללא כל אמירה נבואית כי הוא מצפה מאוד כי ירושלים תהיה המקום העתידי של המקדש. לשם כך הוא מעלה את הארון לירושלים, לחבר את עיר הבירה השלטונית למוקד הקדושה, הארון, והוא הופך אותו למוקד פעילות פולחנית בה מתקיימת על ידי הלויים שירה יום יומית וזאת עד להעלאת הארון לבית ה' בימי שלמה.

הרחבות ומענה לשאלות "מתן על הפרק" perek.matan@gmail.com

התכנית השש-שנתית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים
© כל הזכויות שמורות. מתן על הפרק. מתן ירושלים | טל': 02-5944555

3

מתן ומתן
מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רעננערט
The Sadie Rennert Women's Institute for Torah Studies